

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Duo muliercularum contractus mutui discutiuntur, num. 28.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

rem eidem iuste vendidisti, vel iuste tibi centum, ut omni meliori modo, locasti, quam vis, si pretio summo vendidisses, etiam iuste vendidisses: non obstat, inquam, quia in casu huius objectionis emptor seu conducentis contrahit cum hac persona, quæ non consentit, nisi ad pretium conventum, & non ad aliud; at in casu nostro mutuarius jam consentit, dare tantum lucri, & solum per conscientiam erroneam, hoc apparet iniquum; cum ergo deposita erit conscientia erronea, poterit mutans, quasi per compensationem sibi retinere lucrum, quod aliàs iuste accepisset.

25. Immo ex venditione vel locutione confirmari potest doctrina, de qua disputamus. Sit, qui vendat, seu locet bona fide rem pluris, vel minoris iusto: valeat decem v. g. sed vendat, locetve duodecim, vel octo: statim atque apparet hunc contractum esse iniustum, poterit, abstrahendo à liberali donatione, immo debet reduci ad iustum. Cur igitur idem non sit in casu nostro, ut sicut ibi veluti reformetur contractus, quia implicitè semper intelligitur factus alio modo, hoc est, iusto?

hac, quoad sententiam Emman. Sà, dubitasse sufficiat; & de qua Lessius ait, non esse permittendum, ut quis sic contrahat, absque expresso titulo, ob quem lucrum petat, vel nisi expresserit, se velle contrahere meliori modo, quo potest. Sanum certè consilium.

1. Less. lib. 2. c. 20. num. 110.

27. Inquires. Sicuti post initum prædictum mutui contractum cum prædicta virtuali intentione, licere videtur, lucrum accipere, licebitne ab initio his duobus modis contrahere? primò, do

27. Respondeo ad primum, non esse hunc contractum improbandum: immo hanc esse sententiam Lessij, jam dixi num. 21. & num. 25. nisi tamen ex eo capite infirmetur, quod num. 29. & 30. mox explicabo. Ratio est, quia sub illa clausula (omni meliori modo &c.) jam implicitè fit contractus iustus, & excluditur in iustus.

Respondeo ad secundum; id triplici modo fieri posset. Primò, si advertas ad bonos titulos damni emergentis, v. g. vel lucri cessantis, &c. ex quibus lucrum supra sortem acquirere iuste posses. Secundò, si advertas, nullum titulum bonum adesse. Tertiò, si adest quidem bonus titulus, sed tu præscindas, nihil scilicet cogitans de iusto vel iniusto titulo.

Dico: primum modum esse licitum, secundum illicitum, & usurarium, quæ duo patent ex dictis; at tertius modus, quia nemo est censendus delictum committere, nisi expresse constet, iudicandus erit etiam licitus, saltem regulariter: qui enim hoc tertio modo contrahit, implicitè bonum titulum involvere præsumitur, quare nisi ex mala conscientia & prava consuetudine mutuantis sub usura, aliud colligatur, voca hunc contractum bona fide factum, pro quo recurat doctrina jam hætenus à Sà tradita.

Duo muliercularum contractus discutuntur, &c.

28. Quæ à num. 18. diximus, nisi in
M m m 3 alius

uno casu explicetur, ansâ possent afferre labendi, ut his superioribus diebus accidit cuidam aliâs doctissimo Theologo; is, cum absolutè nobili viduæ concessisset, posse decem pro centum in anno recipere ex dato mutuo, re deinde bene perpenſa, neceſſum fuit eamdem admonere, ut lucrum receptum restitueret; an ex quodam capite aliquam partem dicti lucri potuerit retinere, intelliges ex infra dicendis §. præsertim 5. num. 12.

29. Explicatio est hæc: diximus, tunc posse lucrû ejusmodi sumi, quando mutuans, si non fecisset hunc contractum injustum, fecisset utique justum, vel societatis, vel metæ, vel cambij, vel census, vel similis; at vero si mutuans nullum contractum ex istis fecisset, lucrum reportare posse, numquâ diximus; reportaret enim ex nullo justo titulo. Iam inspiciamus, an illa vidua nobilis inijsset aliquem ex contractibus justis? ipsa (ut ex se fatebatur) à cambijs abstinere se dicebat, quia fido carebat correspondente. Contractum metæ omnino respuebat, quia nimis molestum sibi erat, dependere ab ijs, qui metam imposituri erant, & cum tanta præsertim incertitudine lucrari, usque ad vertentem ferè annum, metæ impositionem expectare; societatem verò, vel securum censum, vel alium similem contractum inire poterat cum nemine, quia multoties cum quaesivisset, non invenit. Dic ergo, amice Theologe, cur statim, re indiscussa, concessisti, potuisse illam ex mutuo lucrum reportare? si enim ipsa meliorem, seu justum modum non habebat lu-

crandi, contrahendo cum alijs, nec contrahendo cum ea, cui mutuum dedit, quæ mulier etiam erat, nec ullo modo alijs contractibus apta, satis convincitur, iniquè contraxisse, cum justè non potuerit.

Quod igitur dictum est de hoc inito contractu, dici debet de ineundo, quando alius contrahendi justus modus non affulget; est enim clarè usura palliata, etiam expressè dicere, te velle omni meliore modo contrahere, quando hic modus, vel nō est, vel recusatur.

30. Hinc damnabis novam quamdam muliercularum nostræ ætatis negotiationem. Dant unum vel alterum aureum petenti cuiquam, hac lege, ut singulis hebdomadis duos repetant tarenos, seu Iulios, donec aureum integrum solvant, & insuper alios tres, quatorvè Iulios pro lucro. Profecto si ipsis lucrum cesset, si damnum emergat, si periculo se exponant, uno verbo, si justus intercedat titulus, aliquid proportionatum eas repetere posse, non est dubium: at si nullus, unde poterunt? neque hic valet prætextus, *si non mutuassem*, &c. non valet, inquam: quia nullus est in his circumstantijs possibilis justus contractus, non cambij, non census, non societatis; nam, ut alia taceam, quis hos celebret in tam modica pecunia? non metæ, quia debuisset mutuans expectare metæ impositionem, nec potuisset post hebdomadas lucrum & sortem sibi repetere; non denique similis justus aliquis contractus, quia is non apparet. Remanet ergo, esse negotiationem usurariam, & prorsus improbandam. vide §. 5. n. 19.

Difficul-